

{ datorrena } **Isidro ESNAOLA**

Botere eta ezjakintasunaren arteko nahasketa leherkorra

A skotan, Elon Musken mugimenduek argi eta garbi erakusten dituzte bere asmoak; beste batzuetan, ez hainbeste, baina beti lortzen du harritzea. Oraingoan, The Future of Life hartu du, inozentzia gutxiko erakundea, adimen artifizialaren garapenean sei hilabeteko moratoria eskatzeko, gizartearentzat dituen arriskuengatik. Hasierako burrunbaren ondoren, eztabaida itzali egin zen, eta ideiak biderik ez zuela zirudien, baina aste honetan Bidenen administrazioak adierazi du adimen artifizialak kontuak emateko moduak bilatzen ari direla, «segurtasun nazionalerako eta hezkuntzarako» dituen arriskuengatik.

Elon Muskek izan ditzakeen interes maltzurak alde batera utzita, berria da norbaitek asmakizun berri baten egokitasunari buruzko eztabaida planteatzea. Gure gizartean ziurtzat jotzen da edozein tramankulu berri berez ona, erabilgarria edo biak batera dela. Eta merkatuaren iragazkia pasatzen bada, etorkizuna ziurtatuta dauka, ezbehar handirik gabe. Produktu bakan batzuetan egiten da, botiketan adibidez, erabili aurreko analisi bat, nahiz eta horrek ez duen eragotzi talidomida bezalako farmako negargarriak saltzea. Eta oso berritzaileak izan arren, ez dute beti ekarpen garrantzitsurik izaten. Aldizkari mediko batek adierazi berri duenez, 2022an Europar Batasunean baimendutako 124 sendagai berrietatik hamaikak bakarrik gehitzen dute aldaketa terapeutiko nabarmen bat.

Inork ez du zalantzan jartzen gizakiarentzat kaltegarriak diren asmakizunak egon daitezkeela. Giza jeinuaren fruitua bada, ona eta erabilgarria izan behar du nahitaez. Eta jarrera horren ondorioz, adibidez, material kantzerigenoak erabili izan dira, hala nola amiantoa edo C8a, zartaginetan. Ebidentzia pilaketa handia behar izan zen erabiltzea debekatzeko. Kasu horietan ondorioak ar-

giak ziren, baina beste asmakizun batzuekin ondorioak ez dira hain agerikoak eta eztabaidagarriagoak ere izan daitezke. Horietako bat, zalantzarik gabe, telebista da, etxeetako barne-harreman guztiak eraldatu dituen.

Bestalde, pantailen erabilera jarraituak kontzentrazioari eta, ondorioz, pertsonen ikasteko ahalmenari eragiten diela erakusten duten ebidentzia ugari daude, baina horregatik ez da ezer aurreratu haien erabilera arrazionalago batean. Egia esan, digitalizazioan egindako aurrerapen gehienek kontrol soziala indartzeko baino ez dute balio izan. Izan ere, plataforma digital handi guztiek ahalegin eta baliabide gehiago gastatzen dituzte beren iragarkien aplikazioak optimizatzen, eskaintzen dituzten zerbitzuak hobetzen baino. Dirua eta boterea interesatzen zaie, eta ez erabilgarritasuna.

Botere korporatiboaren eta edozein tramankulu berriren ontasunean eta erabilgarritasunean orokortutako sinesmenaren arteko konbinazio horrek arrisku larrian uzten du gizartea

Botere korporatiboaren eta edozein tramankulu berriren ontasunean eta erabilgarritasunean orokortutako sinesmenaren arteko konbinazio horrek arrisku larrian uzten du gizartea. Carl Saganek bere azken elkarrizketetako batean adierazi zuenez, «egungo gizartea zientzian eta teknologian oinarrituta dago, baina inork ez daki ezer zientziaz eta teknologiaz. Eta boterearen eta ezjakintasunaren arteko nahasketa horrek, lehenago edo geroago, aurpegian eztanda egingo digu». Eta gaineratu zuen: «Zientzia ez da ezagutza-gorputz bat, baizik eta unibertsoari buruzko galdera eszeptikoan oinarritutako pentsamendu-modu bat, giza akatsen ulermen fin batekin». Ez da, beraz, sei hilabeteko kontu bat. •